QUAESTIONES ACADEMIAE LITURGICAE ROMANAE

Circa « ADDENDA ET VARIANDA » in Rubricis.

DE MISSIS DE REQUIE ET ORATIONIBUS, DIEBUS PRIVILEGIATIS

(*Tit. V, nn. 2, 3, 4*).

XI.

Candidus Sacerdos ob cuiusdam ex sodalibus sibi carissimis obitum vehementi dolore percitus, hunc lenire conatur per Missas plures de requie in illius levamen. Hinc, tam in die obitus quam depositionis, duplici occurrente ritu, curat ut non solum solemnis cantetur Missa, sed aliae plures lectae pro defuncto applicentur. Insuper ad alterum ex amicis suis Sacerdotem dat Epistolam, ut, nuntio accepto, Missam suam in cantu statim faciat. Quinimo praeter diem III, VII et XXX, alium quoque diem mobilem constituit, in quo anniversarium, uti dicunt, late sumptum maxima cum solemnitate celebretur, licet duplex maius occurrat. In his autem omnibus singulisque Missis unam docet Orationem dicendam, ultima ex praedictis non exclusa, quippe quam in illis Rubricae verbis « quandocumque pro defunctis solemniter celebretur » comprehensam iudicat. Haec omnia post factum

Candidus patefacit Iulio Caeremoniarum magistro, qui de eiusmodi novi iuris interpretatione minus nihilo suasus, haec secum *quaerit:*

1. *Quinam sint dies privilegiati pro Missis defunctorum faciendis, sive lectis sive solemnibus, et quodnam inter eos discrimen intercedat, quo nempe sensu privilegiati singuli dicantur, antiquo cum recenti iure collato?*

2. *Utrum nova Rubrica de Missis pro die obitus seu depositionis, accipienda sit in sensu composito vel diviso? Et in quo consistat Rubrica alia de unica Oratione in iisdem Missis, et num eadem sit atque antiqua, an diversa?*

3. *An bene senserit et se gesserit Candidus, vel quomodo instruendus in casu?*

SOLUTIO

Ex dissertatione Rev. Dom. Philippi Giobbe, Pontif. Seminarii Romani alumni, habita in Ecclesia Congregationis Missionis, prope Curiam Innocentianam, die 14 Iunii 1899; acta Epitome per R.mum Dom. Paulum Saraiva A-post. Caerem. Magist.

I. Quinam sint dies privilegiati pro Missis defunctorum faciendis, sive lectis sive solemnibus, et quodnam inter eos discrimen intercedat, quo nempe sensu privilegiati singuli dicantur, antiquo cum recenti iure collato?

Piissima mater Ecclesia, de animarum piacularibus flammis addictarum bono sollicita, peculiares se-

tegit statuere dies, quibus suffragia Missarum celebratione fructuosissima praestarentur. Sunt hi plus minusve privilegiati, adeo ut etiam quae in anni decursu celebrantur festivitates haud semper, nec pari ratione, eiusmodi suffragia impediant. Privilegiati nimirum sunt in defunctorum solatium dies sequentes: obitus seu depositionis defuncti; dies qui sequitur nuncium mortis alicuius; tertius, septimus, tricesimus et anniversarius; demum anniversarius late sumptus. Hinc Missae de requie sive lectae sive cantatae diversimode permittuntur, iuxta particularia privilegia uniuscuiusque praefatorum dierum. Sed, ut ordinatim procedamus, ad singulas quaestionis partes singulatim respondebimus.

Primo dicemus de Missis de requie lectis. *a*) In praesenti disciplina dies privilegiati pro Missis lectis in die obitus seu depositionis defuncti magis extenduntur, quam in antiqua. Et re vera, dum antea non permittebantur nisi in semiduplicibus, simplicibus, feriis et diebus infra octavas non privilegiatas, hodie, post Decretum Sacrae Rituum Congregationis, datum sub die 19 Maii 1896, Missae in die vel pro die obitus aut depositionis, praesente, insepulto et etiam sepulto non ante biduum cadavere, celebrari valent in cunctis Ecclesiis et Oratoriis publicis, semipublicis et privatis singulis diebus, quibus non occurrit festum de praecepto, aut ritus duplicis primae classis, sub qua nuncupatione veniunt et dies eiusmodi duplicia excludentes. Notandum est autem, Sacra R. Congregatione sic volente, hanc facultatem, extra dies ritus semiduplicis et simplicis, feriales. Vigiliarum et infra octavas non privilegiatas, respicere tantum Oratoria privata in domo defuncti existentia, pro numero Missarum inibi permissarum, Ecclesias vero et publica Oratoria, nec non et semipublica in quibus fiunt exequiae, pro die earumdem exequiarum,

et pro singulis Missis quae inibi celebrantur, dummodo pro illo defuncto applicentur, et excepta Missa Conventuali, ubi adest obligatio, aut Parochiali in festis suppressis. Si vero exequiae non fiant in semipublico Oratorio, nil prohibet quin Oratorium huiusmodi considerari possit uti privatum, ad effectum praefatas Missas celebrandi. *b)* De aliis Missis privatis diebus tertio, septimo, tricesimo, anniversario, nec non die mortis nuntium insequenti in dissito loco, nova Decreta nullum privilegium addiderunt super antiquam disciplinam, unde nunc etiam permittuntur iisdem diebus quibus antea, nempe semiduplicibus et inferioribus non privilegiatis. *c)* Novum privilegium datum est pro Missis lectis de requie celebrandis in Cappellis coemeteriorum, quando aliunde facultas habeatur inibi Missas faciendi. Ex eodem superius citato Decreto, excipiuntur dies tantum in quibus occurrunt festa 1.ae vel 2.ae classis ; Dominicae aut festa de praecepto ; feriae, vigiliae et octavae privilegiatae.

Secundo autem loquemur de Missis de requie cantatis et solemnibus. Circa has Missas disciplina praesens sensibiliter quoque immutata est. Antiquitus tunc tantum Missa exequialis cantari poterat, cum cadaver fuisset realiter praesens in Ecclesia, exceptis festis principalioribus primae classis, triduo maioris hebdomadae et tempore publicae et permanentis expositionis Ss.mi Sacramenti. Cadavere non praesente, sed non sepulto, solemne Missae funus permittebatur diebus non impeditis a Dominicis et duplicibus primae classis. Quando vero cadaver tumulatum fuisset, sed non ultra diem sequentem dictam tumulationem, Missa cantari poterat diebus tantum, quibus non occurrisset festum de praecepto aut duplex 1.ae vel 2.ae classis. Verum post Decretum S. R. Cong.nis diei 13 Februarii 1892, quo ad duos dies extendebatur pri-

vilegium Missam exequialem canendi, etiam non praesente, imo et sepulto iusta de causa cadavere, aliud Decretum, quod incipit **Aucto,** datum est, quo praesens disciplina definita fuit, circa exequiales Missas ut in die obitus. Hoc enim Decreto S. Congregatio facultatem concessit Missas de requie lectas celebrandi pro die obitus aut depositionis toto tempore quod decurrit a morte alicuius, ad usque duos dies post sepulturam, praesente, insepulto, aut etiam sepulto, sed non ultra biduum cadavere. Nunc autem interrogata S. Congregatio, an hae Missae permitterentur in quacumque Ecclesia vel Oratorio publico vel privato ; die 8 Iunii 1896, in *Romana* ad 2.um, respondit : *Affirmative*, addita tamen conditione, quod, si ageretur de Ecclesiis vel Oratoriis publicis, fieret etiam funus cum Missa exequiali. Unde procedit, iisdem diebus, quibus permittuntur Missae privatae ut in die obitus, eo magis admittendum esse solemne funus Missae ; pro quo tamen non habet locum limitatio pro Missis lectis facta, nempe exceptis duplicibus 1.ae classis et festis de praecepto. Nunc igitur omni antiqua distinctione sublata, solemne funus, ut in die obitus seu depositionis, a die mortis ad biduum post sepulturam etiam diebus solemnibus, exceptis principalioribus primae classis, triduo mortis Domini et diebus permanentis solemnis Ss.mi Sacramenti expositionis, celebrari potest. *b)* Quoad Missas solemnes de requie diebus tertio, septimo et tricesimo, hae, sicut in antiqua disciplina, ita et in nova privilegiatae manserunt, eodem modo ac anniversaria stricte sumpta quae, ut prius, vetantur tantum in duplicibus primae et secundae classis ; Dominicis et festis de praecepto ; Vigiliis privilegiatis, nempe Nativitatis et Pentecostes ; octavis quoque privilegiatis, videlicet Nativitatis, Epiphaniae, Paschatis, Pentecostes et Ss.mi Corporis Christi ; Feriis item privilegiatis, quae sunt

dies Cinerum et hebdomada maior ; tandem diebus publicae adorationis Ss.mi Sacramenti. Eodem fruuntur privilegio Missae cum cantu, quae celebrandae essent post acceptum obitus nuncium. *d)* Quod tandem spectat anniversaria late sumpta, notandum est, nullum Decretum, saltem ex hucusque publicatis, permittere, ut celebrentur diebus ritus duplicis sive maioris sive minoris ; quinimo plura ex antiquis absolute prohibere. Attamen, praesenti disciplina liturgica inspecta, generatim in re funeraria tam praeter antiquam mitigata , in specie vero facto ipso considerato, quod inter anniversaria stricte sumpta hodie admunerata sunt alia, quae antea tantummodo in duplicibus minoribus permittebantur *(S. R. C. 19 Iunii 1700, n. 2059, ad 6)*, videtur posse licite impraesenti celebrari anniversarium late sumptum etiam diebus duplicis minoris communis, rationabiliter praesumendo transpositionem privilegii ad anniversaria improprie dicta, ab iis, quae hodie ad stricte sumpta transierunt, dum prius considerabantur ut late sumpta. Ceterum quamvis adhuc ignoretur, an S. R. Cong.tio velit in hanc sententiam venire, optandum est ut hoc sensu res definiatur, ob animarum in Purgatorio degentium solatium et ad pietatis viventium satisfactionem (1).

Ad plenam propositi casus solutionem obtinendam, necesse est aliquid dicere super dubio, an inter anniversaria stricte, aut saltem late sumpta adnumerari valeat illud , quod in futurum statuatur pro die quodam mobili, feriae hebdomadae respondenti, in qua obitus alicuius acciderit ; ita ut privilegiis respe-

(1) Ex novissimo proxime vulgando Decreto, anniversaria late sumpta, quae sunt illa a Communitatibus semel in anno pro defunctis confratribus celebranda, reipsa permittuntur in duplicibus minoribus.

ctive propriis praefatorum anniversariorum frui possit. Iuxta veterem disciplinam, anniversaria stricte sumpta illa erant, quae a testatoribus fundata, singulis annis celebranda erant determinata die in perpetuum statuta, sive vere dies obitus fuisset, sive pro illa electa (V. Ephemer. Liturg. *an. 1897, pag. 359).* Nunc tamen non amplius exigitur, ut anniversaria tamquam stricte sumpta habeantur, quod a testatoribus ipsis fundata sint, sed satis est illa incidere die ipsa anniversaria , ab obitu seu depositione vel saltem determinata in perpetuum. Iamvero, dici potest feria aliqua dies vere ab obitu seu depositione de anno in annum recurrens, aut saltem in perpetuum determinata ?

Profecto aliquoties id evenire poterit, cum nempe feria hebdomadae in diem incidet mensis, quo obitus accidit ; sed hoc veluti quaedam exceptio potius considerandum est. Ceterum quae hucusque, diei anniversarii, interpretatio facta est, semper intellexit diem mensis fixum post annum recurrentem. Ita ut dicendum aliam interpretationem saltem novitatem sapere. Hoc tamen bene fieri posset circa anniversaria late sumpta, quae a Communitatibus celebrari valent etiam in duplicibus minoribus, quia idcirco *late* sumpta vocantur, quia non eodem die singulis annis celebrantur.

II. Utrum nova Rubrica de Missis pro die obitus seu depositionis, accipienda sit in sensu composito vel diviso ? Et in quo consistat Rubrica alia de unica Oratione in iisdem Missis, et num eadem sit atque antiqua, an diversa ?

In hac altera quaestione inquiritur primo , an nova Rubrica, num. 2, de Missis pro die obitus seu depositionis, accipienda sit pro una vice tantum, an distinctim pro die mortis et alium depositionis. Tale dubium originem duxisse videtur e particula *seu*, quae

legitur in Rubrica, et quae, primo intuitu, non omnibus satis clara visa est. Impraesenti tamen, res est omnimoda certitudine plena, Rubrica intelligi debet pro una vice tantum a die mortis usque ad secundum diem post sepulturam inclusive. Diximus enim superius Sacram Rituum Cong.nem die 8 Iunii 1896 declarasse Missas privatas de requie, de quibus Rubrica loquitur, quando agitur de Ecclesiis et publicis Oratoriis, permissas habendas esse, dummodo funus celebretur cum Missa exequiali. Iamvero scimus ex Decreto eiusdem S. Cong. in *Tudertina*, 23 Maii 1846, Missam exequialem permissam esse tantum pro una vice in gratiam uniuscuiusque defuncti. Clare inde patet, quod, cum permissae sint Missae privatae ut in die obitus seu depositionis tantum ob rationem Missae exequialis, quae non permittitur, nisi uno tantum die et una vice tantum, Rubrica absque dubio intelligi debet de unica vice, videlicet, ut aiunt Liturgistae, pro primo die liturgice non impedito ab illo obitus ad secundum post sepulturam.

Inquiritur secundo in quo consistat nova Rubrica de unica Oratione in Missis de Requie, et an differat ab antiqua. Brevi utramque exponemus. Nova Rubrica, n. 3, clare et explicite praecipit dicendam unam tantum Orationem « in Missis omnibus, quae celebrantur in die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum, die et pro die obitus seu depositionis, atque etiam in Missis cantatis vel lectis, permittente ritu, diebus tertio, septimo, trigesimo et die anniversario alicuius defuncti, nec non quandocumque pro defunctis solemniter celebratur ». In antiqua disciplina, privilegium unicae Orationis, quoad Missas lectas, omnibus extendebatur, exceptis quotidianis. Quod autem Missas solemnes spectabat, nulla fiebat distinctio, sed una tantum dicenda erat Oratio « quandocumque pro defunctis solemniter celebretur », ac

proinde etiam in Missa solemni quotidiana, exceptis iis, quae a Rubricis praecipiuntur sub Titulo V, nn. 1, 2 (S. R. C. *16 Aprilis 1853* in una *Ord. Min. Observ. ad 22*, et *19 Iunii 1875*). Nunc vero S. Cong.tio, Decreto diei 30 Iunii 1896, intactum relinquens privilegium unicae Orationis pro Missis sive lectis sive cantatis, ut in die obitus seu depositionis, die tertia, septima, tricesima et anniversaria sive stricte sive late sumpta, illud tantum abstulit Missis quotidianis, quae in cantu quidem celebrantur, sed ritui respondent inferiori duplici. Ipsa enim S. C. Decreto citato, num. II, clare praecipit: « In Missis quotidianis quibuscumque, sive lectis sive cum cantu, plures sunt dicendae Orationes ». Hinc in nova authentica collectione Decretorum S. R. C. decisiones in contrarium expunctae sunt.

III. Ex praemissis doctrinis facile nunc est iudicium ferre de Candido, an bene senserit et se gesserit, et quomodo instruendus sit.

Is imprimis, quamquam laudabilis propter sibi propositum finem, haud recte Rubricam, n. 2, interpretatus est, iubens Missam solemnem de requie aliasque lectas duobus distinctis diebus ritus duplicis celebrandas, nempe die obitus et die depositionis sodalis sui, dum obitus et depositio liturgice unum diem constituunt. Quoad Missam cum cantu Sacerdoti amico commissam, cautius procedere debebat. Nequibat illam *statim* exigere, nisi ritus in eius Ecclesia fuerit ad summum duplex maius. Diebus III, VII et XXX optime constituit funus explendum licet duplex maius occurrisset. Sed non ita dicendum est de Anniversario quod appellavit late sumptum, et saltem dupliciter errasse convincendus est. Namque primo, Anniversarium late sumptum nequit individuum respicere, sed sodalitatem quamdam ; secundo, etiam in casu quo permittitur, nonnisi in duplici minori lo-

cum habere potest. Debebat igitur pro anniversario constituere diem sive obitus, sive depositionis, aut si fundasset in perpetuum, quemcumque diem, sed fixum, seligere. Docens, unicam Orationem in singulis Missis, de quibus in casu, esse dicendam, nullimode erravit, namque Rubricae cohaesit dicenti : « quandocumque pro defunctis solemniter celebretur », quod intelligendum est et de Missis lectis diebus privilegiatis pro defuncto applicandis.

DUBIORUM LITURGICORUM SOLUTIO

I. *E Neapoli.* **De inexistentia legis inquirendi a Celebrante super qualitate altaris fixi aut portatilis.** Iuxta Rubricam hostia et maior pars calicis debent esse super aram lapideam, quod et circa pyxidem praedicant auctores. Saepe tamen arae lapideae multum distant ab antipendio altaris, ut Celebrans currat periculum consecrandi extra lapidem. Hinc quaeritur : Utrum inhaereat obligatio cuicumque Celebranti diligenter prius inquirendi, an altare sit fixum, an portatile, an lapis sit longior, latior etc. ?

Resp. Negative. Cum de lege discutitur, ea prouti iacet accipienda, non autem mutanda est : secus non erit amplius lex, sed eam exponentium opinio. Verum procul dubio est, Sacrificium super altare esse agendum, hostiam et pedis calicis maiorem partem esse debere super idem altare, super quod Sacrificium fieri debet; nihilominus non ita se exprimit Rubricae lex, uti adm. Rev. Consulens di-

cit : videlicet, non ait Rubrica, hostiam et maiorem partem calicis esse debere super aram lapideam ; sed dicit : « ara lapidea . . . tam ampla sit, ut Hostiam et maiorem partem calicis capiat (*Rub. Gen. Miss. Tit. XX*) ». Hinc notandum discrimen utriusque dictionis. Ex prima namque dicendi ratione facile derivaret obligatio, in Celebrante, praevidendi, inspiciendi, et attendendi, num lex servata maneat : quod anxietatem certe pareret et scrupulos, uti et gravissimum Celebranti incommodum, quoties Missam deberet facere. Ex altero vero dicendi modo hoc unum sequitur, aram lapideam iuxta legem esse construendam, ut Hostiam et maiorem partem pedis calicis continere valeat, de quo et lapidarius, et qui ei curam concredit efformandae aracae, et ipse Episcopus consecrator videant, non singuli Celebrantes. Hi enim supponere iure possunt ac debent, altaria sive fixa sive portatilia iuxta legem constructa esse, et aram lapideam rite fuisse super mensam positam. Quod si certum non esset, lex indubie extaret, ex qua Celebras ante Missam de his omnibus securus fieret, gravia sunt enim ; quod tamen prorsus a veritate alienum esse latet neminem. Sacerdos itaque Missam dicturus, omnia rite facta supponens, accedat ad altare, opus suum reverenter et devote agat, nec de ara lapidea se occupet, quippe quod ad eum non pertinet.

Pyxidem quoque super aram lapideam, utpote consecratam, esse debere non contradicimus ; hostiae namque minores intra Missam consecrandae et ipsae ad sacrificium pertinent. Nihilominus perpendenda lex, quae non dicit eas super aram lapideam esse collocandas, sed tantum : « super Corporale ante calicem, aut in aliquo . . . vase mundo benedicto . . . retro post calicem (*Tit. celebr. Tit. II, n. 3*) ». Mirare proinde sapientiam legis ! Non dicit minores hostias ponendas super aram, quamvis super eam esse debeant, sed super Corporale, quod esse tamen debet super

aram. Hic dicendi modus ideo positus est, ni fallimur, ut Celebrantes securi procedant, sine scrupulis et anxietatibus. Corporale enim videtur oculis, non autem ara, quam tobaleae cooperiunt. Sequamur ergo in sua prudentia legem, et cum lege prudentes erimus : secus, dum legislatore prudentiores esse praesumimus, facile in laqueos delabimur. Ceterum nota, Corporale, quod praeter aram lapideam exigit omnino Rubrica, ideo requiri, ut hostiae sive maior sive minores, quae ex parte fortasse intra sacrum lapidem non continentur, intra illud indubie contineantur : quod proinde veluti moralis extensio arae lapideae considerandum est.

Nota. Pyxis hostias minores continens, nulloque velo, ex defectu legis, cooperta, per aedituum, vel per clericum reverenter ad altare deferri, vel super eo poni potest intra Corporale, eodemque modo in sacrarium ab altari post purificationem reportari, saltem ex inducta nec reprobata consuetudine.

II. *E Lincio.* **De Nocturno Off. Defunctorum post nuntium obitus accepto.** An quando pro Defuncto *in loco dissito* (pro quo Defuncto ergo *alibi* exequiae fiunt) recitatur (statim ac mortis nuntium accipitur, « in die vel pro die obitus ») *unicum* Nocturnum cum Laudibus Officii Defunctorum, recitandum sit semper *primum* Nocturnum, vel potius Nocturnum feriae currentis ? « De Herdt » p. 5. n. 127 4., et « De Carpo » Bibl. liturg. p. 2. n. 22 dicunt, « *primum* Nocturnum in casu esse recitandum in die depositionis *praesente cadavere*, secus dicendum esse de feria occurrente. — Sed aliqui putant non esse distinguendum, et — quando in die vel pro die obitus recitatur *unicum* Nocturnum — semper esse dicendum *primum*, sive corpus sit praesens, sive Defunctus sit in loco dissito. — Quid ergo rectius tenendum ?

Resp. Nota Rubrica est Ritualis Romani, primum No-

cturnum defunctorum esse dicendum tantummodo, data necessitate, *deposito feretro cum corpore in Ecclesia*, seu in die obitus : diebus vero III, VII, XXX et anniversaria, nocturnum feriae currentis. Id praeter Rubricam Ritualis (*Tit. VI, cap. 4, n. 3, et cap. 5, n. 1*), etiam Decreta edicunt, quae brevitatis causa praeterimus. Nunc quaeritur, an dies post acceptum nuntium obitus alicuius assimilandus sit diei obitus, an potius aliis diebus privilegiatis, ut vel primum semper Nocturnum, vel aliud feriae currentis recitari debeat. Sed, quantum videmus, non primum, sed currentis feriae Nocturnum dicendum est. Etenim, primo, Rubrica discriminat diem obitus, praesente cadavere, ab aliis diebus III, VII, XXX et anniversario, quamvis de die primo post acceptum nuntium obitus sileat. Iam nunc, aequum videmus, ut hic dies aliis diebus privilegiatis assimiletur, imo damus aliquo modo esse hunc magis privilegiatum, quam illos ; sed pro eo assimilando diei obitus nulla plausu digna ratio suppetit. Missa namque eo die ut in die obitus dicenda quidem, sed dies obitus non est, pro quo tantum primum Nocturnum dicendum lex statuit. Missa diei aut pro die obitus, dici potest semper, paucis excipiendis exceptis, sed post nuntium acceptum potest tantum dici quando Missa Anniversarii licet, non autem toties, quoties licet Missa pro die obitus. Secundo, praesentia cadaveris nec physice nec moraliter in casu comprobatur : non physice, et patet : non moraliter, quia moralis praesentia habetur tantum in Ecclesia, ubi cadaver deferendum est, quamvis aliqua de causa illuc deferri nequeat. Hoc autem in casu, de quo agimus, id comprobari nunquam potest, uti patet. Denique, tertio, Rubrica praescribens primum Nocturnum suam, ni fallimur, habet rationem, quae in die post acceptum nuntium obitus non comprobatur. In illo enim casu tria exiguntur nocturna . cadaver supponitur praesens, et de aliorum

quoque funerum agendorum necessitate Rubrica loquitur: quae omnia *temporis augustiam* posse inducere nemo non videt. Quid ergo mirum, si primum Nocturnum praescribatur, secundo ac tertio ex necessitate angustiae temporis omissis, ad quae primum dicit ordinem? Nonne videtur quasi Rubrica dicere: primum dicatur, alii, si necessitas id exigat, omittantur? Apparet ergo ratio primi Nocturni in die obitus; at ubi ratio in die post nuntium obitus acceptum? Ubi relatio inter primum et secundum et tertium? Ubi cadaveris praesentia? Haec quidem, dum primi Nocturni momenta ostendunt, Rubricamque probant, simul praedicare videntur, extra eiusmodi casum, non primum, sed aliud dicendum esse Nocturnum, quod feriae respondeat. Quid nimis ergo nobis videtur, primi nocturni recitationem in casu fundare tantum in Missa ut in die obitus dicenda. Quod attinet auctoritates allatas, loca a cl. Consulente citata reperire non potuimus, quod fortasse exacta non sint. Certum est, De Herdt *(pars 5, n. 127, 4)* non stare pro primi Nocturni, sed pro alterius iuxta feriam recitatione, in casu. A Carpo autem *(Pars quinta, n. 220)* favet recitationi primi Nocturni, sed citat peculiare proprii Breviarii praescriptum, quod profecto nobis inservire non potest, attentis Ritualis Rubrica et Decretis. Eapropter, salvo meliori iudicio, censemus, primum Nocturnum esse tantum recitandum in die et pro die obitus, haud vero post acceptum obitus nuntium; tunc enim ex generali regula illud currentis feriae recitabitur.

III. *Ex eodem loco.* **De concursu diei Oct. festi secund. cum festo dup. mai. secundario.**

a) Octava Dedic. Eccl. *non prop.* concurrit cum festo *(secundario)* Ss. Redemptoris (dup. mai.).

b) Octava (festi *secund.)* Praesentationis B. V. concurrit cum eodem festo translato Ss. Redemptoris.

c) Octava Patrocinii S. Ioseph (f. *secund.)* concurrit

cum festo (*secundario*) translationis S. N. Confessoris (dup. mai.).

d) Octava festi (*secundarii*) Impressionis Stigmatum S. Francisci concurrit cum festo (*secundario*) Translationis S. N. Confessoris.

Quaer. 1.° Quomodo ordinandae sunt Vesperae in praedictis casibus ?

2.° a) Si praedictae Octavae, — ac generaliter omnes Octavae festorum *secundariorum* tum Domini, tum Sanctorum, — concurrunt cum festo duplici *sive* maiori, *sive* minori *cuiuscumque dignitatis*, **sed primario**, solam obtinent in Vesp. commemorationem. b) Si vero concurrunt cum festo dup. *minori*, **sed secundario**, integras habent Vesperas, si festum concurrens est inferioris dignitatis ; dividunt Vesp. si fest. est aequalis dignitatis ; porro solam habent commem. si festum maiori pollet dignitate. — An recte ? c) Pro die Octava festi *secundarii nostro in casu* eaedem valent regulae sive eius fest. sit I.ae, sive sit II.ae classis. — An recte ? d) Et an idem valeat, etiam si Octava festi *secundarii* 2.ae cl. concurrat cum Octava festi item *secundarii* 1.ae cl. ?

Resp. 1. Omnes dies octavi Dominum et Deiparam spectantes, de quibus supra, pertinent ad festa secundaria, quamvis festa, cum quibus illi concurrunt, sint pariter secundaria ; ergo praefati dies octavi nullo privilegio gaudent iuxta Rubricas, quae privilegiatos tantum declarat dies octavos festorum Domini et Deiparae, si haec primaria fuerint. Primi tres dies octavi, nempe a.), b.), c.) concurrunt cum duplici maiori, et proinde, excluso privilegio, servanda est ultima pars Rubricae Tit. 11, n. 7, dicens : « Ceteris vero non paribus . . . , concurrente die octava cum festo duplici, Vesperae erunt . . . de duplici, cum commemoratione alterius . . . ». Superius enim iam Rubrica dixerat : « Concurrente . . . die octava cum se-

quenti duplici maiori . . . , totum officium fit de sequenti cum commemoratione Octavae ». Ergo, in casu, Vesperae erunt de sequenti cum com. praecedentis. Quartus octavus dies, nempe d.) ad festum secundarium pertinens concurrit cum festo etiam secundario, de quo adm. Rev. Consulens tacet ritum. Qui, aut dup. minus est, aut maius : si primum, Vesperae dividuntur ; si alterum, integrae Vesperae erunt de seq. cum com. praecedentis. Dividuntur Vesperae in prima hypothesi, quia ritus diei octavae est dup. minus, nulloque potest, in casu, privilegio frui; ergo, cum etiam sequens sit dup. minus, habetur concursus inter duo duplicia minora, quae proinde, ceteris paribus, Vesperas dividunt. Integrae Vesperae sunt de seq. in altera hypothesi, quia sequens cum dup. maius sit, duplici min. praecedenti praevalet, iuxta supra relatam Rubricam.

Resp. 2. *a*) Prima propositio verissima est, et principiis superius expositis perfecte respondet, et Rubricis : adeo ut quaecumque dies octava festi *secundarii* sive Sanctorum , sive Deiparae , sive etiam Domini , concurrens cum duplici *primario* quocumque , sive minori sive maiori, sola gaudeat commemoratione. Cum anim agitur de festis secundariis in conflictu cum primariis, dies octavi cedunt , quia nullo privilegio fruuntur. *b*) Quod pertinet vero propositiones sequentes, alio modo eas exprimimus, ut principiis expositis ac Rubricis clarius respondeant, hoc est : praefatis diebus octavis secundariis concurrentibus cum duplici minori pariter secundario, in disparitate dignitatis praevalet concurrens dignius : in paritate dignitatis, dividuntur Vesperae. *c*) Quoad ultimas denique propositiones, et ipsae veritatem assequuntur , et sic fortasse melius exprimi possent : Die octava festi secundarii , cuiuscumque classis, concurrente cum duplici minori secundario, in disparitate dignitatis, praevalet concurrens dignius, et integras habet Vesperas : in paritate dignita-

tis, dividuntur Vesperae. *d*) Diebus vero octavis festorum secundariorum inter se concurrentibus, in disparitate classis, praevalet dies festi superioris classis : in paritate eiusdem classis, Vesperae dividuntur : nisi tamen adsit disparitas dignitatis, quo in casu concurrens dignius praevalet, et integris gaudet Vesperis cum commemoratione alterius.

IV. *E Parisiis.* **De modo concludendi Matutinum cum separatur a Laudibus.** Ephemerides docuerunt, Matutinum a Laudibus separatum , concludendum per *Dom . vobisc. etc. Benedicam. Dom. etc. Fidelium animae etc.* idque satis esse. Recte nẽ ? Nonne id contradicit Decreto in una *Dubii*, 1. Febr. 1886, n. 5961 ?

Resp. Doctrinam traditam sustinendam tenemus. In num. 5 vertentis anni 1899, pag. 309, Dub. IV, id tantum asseruimus, quod nunc probare conveniens est. 1. Ex Rubrica Gen. Breviarii constat (*Tit. 32, n. 1) Pater* ad minus dicendum toties, quoties Hora una ab alia separatur; Horae autem sunt septem : Matutinum cum Laudibus, Prima , Tertia , Sexta , Nona , Vesperae, Completorium. Ergo Matutinum sine Laudibus non est Hora, sed pars Horae. proindeque ex Rubrica non est, nec sequitur, post Matutinum, quando separatur a Laudibus, dicendum esse *Pater*. 2. Quod de Hora incipienda, Rubrica praescribit quoad *Pater,* idem de ea terminanda praedicat, « ita ut (*Pater)* semper dicatur in fine ultimae Horae », si Vesperas excipias, quas Completorium sequatur. Atqui nulla lex *Pater* ante *Laudes* dicendum iubet ; profecto quia *Laudes* Horam canonicam non constituunt, sed partem. Ergo, sicut ante *Laudes* non praescribitur *Pater*, ita nec post Matutinum; quia tam illae, quam istud, non Horam, sed tantum partem Horae constituunt. 3. Quaevis Hora est quid completum in suo genere, ut *iure*, in privata saltem recitatione , semper ab altera possit altera separari ; hinc ipsa

Rubrica docet quid agendum, seu quomodo concludenda in casu separationis. At Matutinum non est quid completum, in suo genere, sed incompletum, cum sit pars Horae ; proindeque haud *iure* separatur a Laudibus, sed alia de causa, puta commoditatis, ut Rubrica Gen. de eo quod sit in casu separationis agendum plane sileat. Inde palam sequitur, unamquamque Horam nullum, *ratione sui*, ordinem dicere ad aliam Horam, sed tantum *ratione integritatis officii*, quatenus scilicet officium ex omnibus singulisque partibus constituitur, et integre dicendum est. Merito proinde unaquaeque Hora cum *Pater* concludenda, quia *Pater*, in casu, ipsius Horae conclusionem constituit. Sed vero haec non comprobantur in Matutino, quod cum sit pars Horae, ad reliquam eiusdem Horae partem, quae suum complementum est, ordinem dicit *ratione sui :* ut sine causa cum *Pater* absolveretur, ne dicamus contra ipsum ritum. Et sane, sicut imperfectum ad suam perfectionem, quae assequenda est, continuo clamat, ita Matutinum tendit ad Laudes, quibus perficitur : ut pars prima ab altera separata abrumpi non debeat, saltem iure, multoque minus inter utramque *Pater* interponi. Quid enim, si inter alterum, et alterum eiusdem Horae psalmum, *Pater* recitares ? Nonne contra Ritum esset, postulantem ut *totum* non abrumpatur per Orationem dominicam, sed singulae partes sine ullius extraneae precis interpositione recitentur ? Diversus quidem, sed similis est casus noster. Certe diversus, quia Matutinum pars est a Laudibus distincta, et separationem, saltem ex consuetudine, imo ex institutione antiquissima suffert. Sed tamen est similis; quia liturgicae loquendo Matutinum et Laudes unam constituunt simul Horam : ut quamvis separentur, prima ad secundam partem clamet, ut perfectionem sui, et *Pater* respuat, potiusquam sufferat. 4. Matutinum ex tribus Nocturnis constituitur , quorum separatio fieri etiam potest

data rationabili causa, quamvis magis inter se sint connexa, quam Matutinum et Laudes. Atqui nulla est necessitas *Pater* interponendi inter unum et alterum Nocturnum in casu separationis. Quare autem, nisi quia partes sunt Horae unius, et altera clamat ad alteram ut totum continuetur? Ergo a pari. 5. Denique sapiens mater Ecclesia docet in casu, *Pater* non esse dicendum exemplo suo; in nocte enim Nativitatis Domini Matutinum separatur a Laudibus per Missam. Quid agit? Rubricam sequitur dicentem: « Quo (*Te Deum*) finito, dicitur ℣. *Dominus vobiscum.* ℟. *Et cum spiritu tuo.* Oratio . . . Et dicto *Benedicamus Domino*, celebratur. . . Missa (*Rub. spec. post Matutin.*) ».

Resp. 2. Relata sententia opponitur Decreto praefato, num. 5961, sed non opponitur eidem, uti in nova Collectione inscribitur, num. **3653** (5961), quod palam fiet.

V. *Ex cod. loco.* **De Gloria et non Credo in Missa votiva infra aliquam Octavam Gloria et Credo ferentem.** Affirmant Ephemerides et probant missas Simplicium esse vere festivas. Alicubi die 18 Aug. fit de infra Octavam Assumptionis cum commemoratione S. Agapiti. Si quis Missam legeret de S. Agapito, deberet ne dicere non tantum *Gloria*, sed etiam *Credo*, ratione Octavae? Insuper: Infra Octavam Corporis Christi prohibentur Missae votivae. Posset ne die semiduplici, aut infra Octavam, legi Missa de Simplici, quae non votiva est (?) sed festiva?

Resp. 1. Missa, uti alibi notatum est, vel praeceptiva est vel votiva (*V. Ephem. num. 9, pag. 563 et seq.*); certe enim votivum et praeceptivum non conveniunt inter se, et oppositionem dicunt, sicuti praeceptum et consilium. Missa praeceptiva cum integro Officio convenire debet, et respondere Rubricarum praescriptis. Missa autem votiva nec cum Officio, saltem integro, convenit, nec ex Rubricis praescribitur. Ergo Missa cum Officio, saltem

integro, conveniens est praeceptiva, et quae cum eo non convenit votiva est. Cuiusnam naturae est Missa, de qua agitur ? Agitur de Missa Simplicis, de qua fit ad summum commemoratio. Ergo non convenit cum Officio integro. Cuius ergo naturae est, praeceptivae, an votivae? Responsio patet : est votiva, et non praeceptiva.

Iam nunc, ut alibi exposuimus (*V. loc. cit.*), nec Missa festiva, nec Dominicalis, nec ferialis praeceptivo opponitur, imo neque votivo : adeo ut Missa, sive festiva sit, sive dominicalis, sive ferialis, esse possit praeceptiva, aut votiva. Equidem, ut alibi diximus, haec quae exposuimus, aliquid novi continent ; sed si penitius perpendantur, nullo negotio admittentur. Nulla enim ratio subest, ex qua Missa praeceptiva aut votiva esse nequeat vel de festo, vel de Dominica vel de feria. His positis, patet, Missam S. Agapiti, in casu, esse festivam, Officio integro nihilominus non respondere, et non esse praescriptam ex Rubricis ; ergo patet etiam, illam esse votivam. Erit ergo votiva et festiva, quae duo, uti diximus non opponuntur. Votiva, quia non est ex Rubricarum praescripto et non convenit cum integro Officio : festiva, quia est de festo occurrente, de quo facta est commemoratio.

Nunc ad propositum dubium : Utrum Missa de S. Agapito non solum *Gloria*, sed et *Credo*, habere debeat ? Cui reponimus: *Gloria* habere debet. Quare ? Tantum propter se, agitur enim de festo, haud vero propter Octavam cum qua nullam relationem habet ; ergo non *Credo*. At, si ageretur de Missa votiva , alicuius Sancti , occurrente aliio semiduplici , infra illius Octavam , haec argumentatio institui posset : Missa de Octava non solum *Gloria* habet, sed et *Credo* ; ergo si *Gloria* dici debet propter Octavam, habere debet et *Credo* propter eamdem rationem. Placet ne consequens? Non arbitramur : imo nec nobis arridet. Itaque animadvertas , *Gloria* non quidem dici

severius loquendo propter octavam, sed propter laetitiam, quam Octava significat, et quam exprimit hymnus angelicus. Inter Octavam ergo, et *Gloria*, magna est relatio, ratione laetitiae, et propter hoc additur dictus hymnus angelicus. Atqui quod de hoc hymno dicitur, praedicari de *Credo* non potest, cum inter utrumque notabile discrimen intercedat. Ergo etsi ratione Octavae, ob eius laetitiam, *Gloria* sit dicendum, non ideo sequitur dicendum esse et *Credo*.

Sed obiicies: Quandocumque celebretur festum intra aliquam Octavam habentem *Credo*, et ipsum additur semper in Missa ratione eiusdem Octavae. Respondemus, id verum esse; sed agitur de festo occurrente quod per integrum recolitur cum Officio: adeo ut cum Octava omnem proinde relationem habeat, unde Missa in omnibus illius ritum sequitur. In casu vero nostro agitur de festo quidem occurrente, quod tamen commemoratur tantum, cuius proinde Missa festiva certe est, sed etiam votiva, et non praeceptiva, cum integro Officio diei non respondeat. Ut ergo a Missa festiva et praeceptiva, integro diei Officio respondente, distinguatur, habeat tantum *Gloria* ex ante dicta ratione, non autem *Credo*. Hoc Rubricis et Decretis perfecte cohaeret.

Resp. 2. Infra Octavam Corporis Christi Missae votivae sunt prohibitae; ergo Missa de semiduplici, de quo fieri non potest integrum Officium, aut de Simplici quod recolitur, prohibita est. Licet enim hae Missae sint festivae, quia de festo semiduplici, aut simplici occurrente, nihilominus non respondent Officio integro diei, quod celebratur; ergo, iuxta exposita superius, sunt etiam votivae, proindeque vetitae. Nodus difficultatis, speciosae tamen, est in hoc, quod hucusque inter festivum et votivum quaedam oppositio admissa est, quae, uti demonstravimus, reiicienda est, utpote verborum rerumque signi-

ficationi minime respondens. Sed, expositis admissis, omnia ni fallimur, luce meridiana clarescunt, et difficultates solvuntur.

BREVIORA RESPONSA

I. *Pro Castello Saltus Rotundi.* 1. Ex Decreto *Imolen.* 26 Apr. 1834, n. **2715** (4726) necesse non est ut in sacra Hostia appareat imago I. C. cruci affixi. Laude proinde dignum est, si ea sculpatur in Hostia, sed lex non extat. Hinc potest esse insculptus in ea solum SS.mi Nominis consuetum signum, sine imagine, iuxta consuetudinem loci.

2. Indubium est, confectionem et administrationem Sacramentorum in cotta et stola esse peragendam: Canonici autem Roccheti usum habentes etiam idem Rocchetum adhibere possunt, sed cotta semper requiritur. Haec lex: ubi vero contrarius vigeat usus, seu abusus, auctoritas competens invocanda, ut legis observantiam imponat. Probandam autem non credimus difformitatem unius vel alterius, qui stent pro lege, cum reliqui in contrarium agunt, si gravioribus abusibus et scandalis locus fiat. Consultius credimus patienter agere, donec auctoritas observantiam inducat.

3. Si ex abusu, ut supra innuimus, Roccheto Canonici pro cotta utantur, cum super hanc ex Rubrica (quae tamen fere universaliter in desuetudinem abiit) induere illi possint amictum pro Missa, sequitur etiam hunc eos posse induere super Rocchetum: nisi velis dicere, alterum

ab altero inconvenienti dependere. Ex lege tamen soli Praelati saeculares amictum induunt super Rocchetum, reliqui, etsi Canonici, supra cottam, nisi privilegio gaudeant.

II. *Pro Senogallia*. Posita Rubrica dicente: « Si .... secundae Vesperae non sint de hoc festo, tunc hymnus Vesperarum coniungitur cum hymno Matutini », et admisso, quod certum est, octavam diem S. Ioannis Baptistae utrisque Vesperis carere, palam sequitur, hymnum primum Vesperarum eiusdem S. Ioannis Baptistae coniungendum esse cum hymno Matutini. Non mirandum, in Calendario Cleri Romani de hoc silentium fieri, cum nova res sit, et probabilius ad id Calendarii ordinator non attenderit, sed more consueto se gesserit.

III. *Pro Neapoli*. 1. Nulla lex vetat, albam posse habere a latere dextero, imo et laevo, aperturam, vix visibilem, ut ratione necessitatis, Sacerdos, quin illam elevet, educere possit e pera sudariolum vel linteolum. Eiusmodi usum vigentem experti sumus etiam in Galliis, et non dubitemur multum afferre commodi, et non dedecere.

2. Cingulum pro Missa, quod coloratum permittitur, esse potest cuiuscumque coloris; decet tamen ut nonnisi ex aliquo sit de quinque coloribus inductis et probatis.

3. Consuetudo, ex qua Celebrans e sacrario exiens dicat adstantibus: *Benedicite*, eique reponatur: *Orate*; et tandem concludat per *Procedamus in pace*, potius nobis improbanda, quam probanda videtur. Certe consuetudo laudabilis est, sed silentium in sacrario, et Rubricarum observantia, quid laudabilius pro nobis est, magisque aestimandum, quam quod privata devotio adinvenire potest.

4. Cappella principalis optime in casu illa censetur, quae Ecclesia nominatur, cum pro internis tantum inserviat, et vix aperiatur exteris. Cappellas autem internas credimus uti privatas haberi posse omnes, ut cuique liceat

ex Celebrantibus Missam in his facere proprio Officio conformem.

5. Posito, quod iure consuetudinis Patroni loci in suffragiis commemoratio fiat', haec ponatur loco suo iuxta dignitatem: in casu, cum de Martyre agatur, ante S. Titularem, qui ex Confessoribus est.

IV. *Pro Austria.* 1. Aspersorium Praelato accedenti cum cappa ad Ecclesiam tradere debet, ex generali norma, dignior eiusmet Ecclesiae. Praelatus autem solus ius habet aspergendi deinde fidelem populum, non dignior Ecclesiae. Fidelium aspersio, praesente Sacramento Exposito, nihil obstat quominus fiat: lex prohibens non extat in casu. Praelato vero Roccheto et Mozzeta tantum induto, aspersorium in casu porrigere potest ad summum caeremoniarius cum cotta, quem deinde idem Praelatus aspergit.

2. Si in Missa solemni facienda sit communio cleri, vel etiam populi, ritus fert ut *Confiteor* non legatur, sed cantetur. Conf. quae exposita sunt in num. 7 vertentis anni 1899, pag. 453 et seq. Dub. V.

3. Deosculatio vel quasi-deosculatio ampullarum, quae non traduntur Celebranti in Missa solemni, nec Rubricis cohaeret, nec rationi liturgicae: adeo ut censeamus merito, a tali deosculatione abstinendum.

4. Decretum Generale, aliaque si quae sint, super usum throni pro Pontificalibus Episcopi extranei, ita sunt intelligenda, ut solus Episcopus Ordinarius ius habeat thronum suum cedendi alteri Episcopo. Purpurati Patres ius extra Urbem semper habent, in solemnibus Pontificalibus, ad thronum. In casu, Praelatus Ecclesiae nulli tenetur thronum suum cedere Episcopo, Ordinario excepto; ergo, si velit, iure suo utatur, et non cedat. Genuflexiones Episcopo extraneo debitas non credimus, quando faldistorio utitur, sed si utatur throno, illi debentur, sicut Ordinario: admittenda proinde videtur praxis. Ita praxis de throno alio,

qui a parte Epistolae pro Episcopo erigitur, non videtur improbanda, cum et Metropolitanus eumdem ab eadem parte habere quandoque possit, vi Caeremonialis Episcoporum.

5. Praelati Regulares aut Monachi ad episcopatum assumpti, Rocchetum, si ante eo utebantur, retinent adhuc; id enim Caeremoniale Episcoporum statuit de Canonicis Regularibus (*lib. I, Cap. 1, n. 4*) eadem de causa.

6. Episcopi regulares (*inter quos et Monachi comprehenduntur*), colorem habitus suae Religionis retinebunt in vestitu praelatitio, ait Martinuccius (*lib. V, Cap. II, n. 13*), et interdicitur eis usus cuiusvis ornamenti coloris violacei (*Excipe nunc pilolum et Biretum quibuscumque Episcopis concessum dicti coloris*). « Nunquam utentur Roccheto (*nisi ex privilegio*), et cum sacra paramenta induere debebunt, loco Roccheti assument superpelliceum, quo induentur, postquam dimisserint Cappam aut Mantelletum cum Mozzeta (*loc. cit.*) ».

7. Roccheti proprium est manicas, augustas tamen, habere; illud Episcopus extra locum suae iurisdictionis cooperit per Mantelletum quo uti debet, quoniam sola Mozzeta Rocheto imposita indicat iurisdictionem (V. Martinuccium *loc. cit. n. 10*).

8. Minister Missae privatae, quae legitur ad altare Sacramenti expositi, non debet, uti Ministri sacri in solemni, genuflectere supra suppedaneum, ad hoc accedentes vel ab eo recedentes, sed in medio : « Minister in Missa privata.... ad altare ubi SS.mum Sacramentum est expositum, debet genuflectere quoties transit ante medium altaris, in accessu et recessu utroque genu : intra Missam unico genu (*Decr.* **3426-5702** *ad VI*) ».

SUPER ORATORIIS

IUS LITURGICUM.

Plura super Oratoriis quaesita ex Hollandia nobis proposita sunt: ut necessarium iudicaverimus ea omnia ab aliis separatim sedulo perpendere, sicque illis facere satis. Eoque maxime, quia aliquid novi ius praesens liturgicum, vel clarius renovati, super iisdem Oratoriis determinat, quod facile lectoribus nostris incognitum adhuc est. Quin itaque propositis dubiis, uti sunt ab adm. Rev. Consulente exposita reponamus, omnia ac singula in iis, quae sumus dicturi, complectemur, sicque et adm. Rev. Consulenti et aliis lectoribus iuvabimus.

1. Exploratum impraesenti est, quae Oratoria sint privata, quae publica, et quae semipublica. Prima nempe sunt, quae et domestica dicuntur: altera, quae « auctoritate Ordinarii ad publicum Dei cultum perpetuo dedicata, benedicta vel etiam solemniter consecrata ianuam habent in via, vel liberum a publica via fidelibus universim pandunt ingressum (*Decr. Gen. d. d. 23 Ian. 1899, n. 4007*)». Ultima vero, seu semipublica ea sunt « quae etsi in loco, quodammodo privato, vel non absolute publico Auctoritate (*etiam*) Ordinarii erecta sunt; commodo tamen non fidelium omnium, nec privatae tantum personae aut familiae (*haec namque privata sunt, uti domestica*), sed alicuius Communitatis, vel personarum coetus inserviunt (*Decr. cit.*) ». Quae autem sint eiusmodi, citatum Decretum explicite nominat et recenset, ut super hoc silere possimus, cum praefatum Decretum iam innotescat, quippe

quod vulgatum (*Vid. Ephemer. Liturg. vert. an. 1899, n. 4, pag. prima*).

2. Notum nunc Venerabilibus lectoribus faciamus oportet, quod ceterum iam ex parte noverint, plura Decreta super Oratoriis e nova Collectione expuncta fuisse, et specialiter duo, quae aliqua obscuritate laborabant, uti Decretum in una *Marsorum*, d. d. 12 Nov. 1831 ad 34, et aliud in *Mechlinien.* 7 Dec. 1844, ad II. Quibus duobus addendum et Decretum in *Marianopolitana*, relative recentius, d. d. 18 Iul. 1885, ad V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, super eadem materia. Expunctis autem Decretis aliud generale suffectum est, quod, ni fallimur, superiori relato super Oratoriis privatis, publicis ac semipublicis in mente habito, vix aliquid difficultatis relinquere potest. Cuius nodus spectabat praecipue Titularium festorum celebrationem in Oratoriis licitam vel illicitam. Nunc autem, definitum cum sit, Oratoria publica esse ab Episcopis saltem solemniter benedicenda, quod praesens negotium pertinet, inter Ecclesiam et Oratorium publicum, distinguendum non erit amplius. Et sane, quare solemniori cultu liturgico Ecclesiarum Titulares sunt recolendi, nisi quia vel consecratae vel solemniter benedictae? Atqui idem statutum est etiam circa Oratoria publica, ergo et horum Titularium festa eodem erunt solemniori cultu recolenda. Hoc autem quod nuper Academia Liturgica Romana agendum censuit (*13 Febr. 1895*), ex ipso Rituali constat, quod Ritum inscriptum habet benedicendi *norum Ecclesiam seu Oratorium publicum*. Idipsum autem decernit S. R. C. in adhuc evulgando Decreto Generali sub die 5 Iun. 1899, quod in tertio Decretorum Volumine palam fiet. En autem textualis dispositio: « In quibusvis Ecclesiis publicisque Oratoriis, vel consecratis vel saltem solemniter benedictis, relativum Titularis festum quotannis esse recolendum sub ritu duplici primae classis cum octava (*num. I*).

3. Quod si quae pro Oratoriis publicis sint habenda scire cupias, idem Decretum te apprime docebit, declarans: « . . . . pro Ecclesiis et Oratoriis publicis, ad effectum celebrandi Titularium festa, illas sacras aedes esse intelligendas, quae pro Missis celebrandis sacrisque aliis etiam solemnioribus functionibus peragendis ab Ordinariis locorum destinatae, vel consecrantur vel solemniter benedicuntur, ut publico fidelium usui libere plus minusve deserviant (*num. III*) ». Nec arbitrandum obstare, si non clerus, sed aliquis tantum Rector alicui ex dictis Oratoriis sit addictus. Id enim etiam in pluribus Ecclesiis parochialibus comprobatur, quarum nihilominus festum Titularis esse ex lege celebrandum nemo dubitat. Quare ergo celebrari non debet festum Titularis Oratorii publici, etsi unus tantum Rector illi sit addictus? Hinc praefatum Decretum decernit etiam: « Relativi Titularis festum a toto Clero, si extiterit, vel a Sacerdote Rectore Ecclesiae aut publico Oratorio addicto per integrum officium celebrabitur; secus, in defectu cuiusvis cleri, per solas Missas, iuxta Rubricas (1) (*num. IV.*) ». Vix autem innuen-

(1) Adnotare heic necesse est, antiquum ius esse mutatum per haec verba praesentis Decreti, quod antiquis opponitur. Haec Decreta e nova Collectione expuncta exhibebant doctrinam, quam refert cl. De Herdt in sua *Praxis Liturgiae*, pars 4, n. 219, 3.°, videlicet, unam tantum Missam et quidem cum cantu haberi posse in festo Titularis Ecclesiae vel Oratorii publici, cui nullus Clerus est adscriptus, sub ritu tamen 1 cl. cum *Gloria* et *Credo* et cum commemorationibus occurrentibus, quae in festis I cl. admittuntur. Decreta, quibus praefatus auctor innitebatur, erant: 1692-1839: 4357-4507 ad 8: et 5713 ad 1, quae tamen impraesenti non sunt amplius. Itaque verba novi Decreti « per solas Missas », significant, non unam tantum, sed omnes Missas, etiam praeter cantatam, lectas fieri posse in Festo

dum, Rectorem praefatum non esse vere talem sine institutione canonica: quae si deficiat, idem esset ac si Oratorium sine Rectore esset. Sit proinde independens, sit dependens ab alia Ecclesia, administrentur in eo omnia, vel aliqua tantum Sacramenta, dummodo Ecclesia vel Oratorium sit publici iuris, gaudeatque Rectore, festum Titularis solemniori ritu ab illo celebrandum erit.

4. Sed quaedam hic oritur difficultas circa Oratoria, quae nec privata sunt nec publica, sunt tamen semipublica: Titularis eorum festum agendum ne est, aut eius celebratio vetita dicenda? Proposita difficultas haud gravis momenti videtur; namque ex Decreto allato, et principiis inde deductis certa derivat responsio. Et sane, ratio celebrationis festi Titularis dependet a consecratione vel benedictione solemni Oratorii, uti visum est. Episcopus autem tenetur Ecclesias sui territorii, uti et Oratoria publica, vel consecrare vel solemniter benedicere. Ita pluries citatum Decretum: « Ecclesias.... omnes esse ab Episcopo, nisi consecratae eae fuerint, saltem benedicendas, quemadmodum etiam Oratoria publica, sub formula in Rituali Romano praescripta (*num. II.*) ». Quod vero attinet Oratoria privata hoc est statutum: « . . . . nullum ex Oratoriis privatis consecretur, aut benedictione donetur solemni, quae in Rituali Romano legitur; sed ea tantum formula benedicatur, quae pro domo nova aut loco in eodem Rituali habetur (*num. IV*) ». Quid autem circa Oratoria semipublica? Haec quidem in Decreto non nominantur verbo, sed tamen re: ut propositae difficultati satis respondeat. En textus: « In Oratoriis autem, quae existunt in aedibus episcopalibus, Seminariis, Hospitalibus,

---

Titularis Oratorii publici, consecrati vel solemniter benedicti, sicut et semipublici, quando consecratione vel solemni benedictione donatum fuerit, cui nullus adscriptus est Clerus.

Domibusque Regularium, relativum Titularis festum non celebrabitur, nisi in casu, quo aliqua ex iis consecrata, vel benedicta solemniter fuerint (*num. V*) ». Uti patet, praefata Oratoria sunt illa, quae in Decreto super Oratoriis semipublicis, semipublica appellantur. Ergo relatis alia quoque, uti patet, addenda sunt Oratoria locorum, quae in praefato Decreto enumerantur, hoc est quae pertinent ad Collegia Ecclesiastica, ad pia Instituta et Societates votorum simplicium, aliasque Communitates sub regula sive statutis saltem ab Ordinario approbatis, ad Convictus et Hospitia iuventuti litteris aut artibus addiscendis destinata, ad Orphanotrophia, nec non ad arces et carceres, aliaque similia Oratoria, in quibus ex Instituto aliquis Christifidelium coetus convenire solet ad audiendam Missam, denique ad Cappellas in coemeterio rite erectas, vel erigendas quoque, dummodo iuris publici plusminusve sint, uti in pluribus locis comprobatur. Ergo, posita horum Oratoriorum consecratione vel benedictione solemni, festum quoque Titulare iure celebrari potest et debet, si aliquis saltem clerus sit alicui ex iis Oratoriis addictus. Posito enim, quod Oratorium, de quo est quaestio, licet semipublicum, est consecratum vel benedictum solemniter ut in Rituali Romano, manifesto sequitur, illud quoad celebrationem Titularis publico aequiparari.

5. His suppositis, si in aliquo Seminario, vel ecclesiastico Collegio, vel etiam Nosocomio habeatur Oratorium consecratum, vel solemniter benedictum, in eoque adsit saltem Rector canonice institutus, vel Praeses, Professores, alumni in sacris constituti etc., nullimode dubitandum, praefatos ad Festum Titularis dicti Oratorii esse obligatos, ipsi enim clerum illius constituunt.

At obiicies: cl. De Herdt opponitur, scribens . . . . *Ut officium Titularis vel Dedicationis Ecclesiae recitari possit . . . . . requiritur . . . . . ut sit vera Ecclesia et*

non Cappella : ita in parte 4, n. 219 (*Prax. Liturg.*). Verum de asserto suo probationem sumit ex Decretis, quae in nova Collectione non sunt amplius. Ceterum idem auctor, si probe exponatur, nec nostrae sententiae, nec novissimo Decreto Generali relato opponitur. Quare ? Quia supponit Cappellam, de qua loquitur, uti Oratoria, quae existunt in Seminariis, Hospitalibus, Domibus Regularium etc. non esse consecratam, et etiam, ut merito censeri potest, neque solemniter benedictam. Postquam enim locutus est de dictis Oratoriis, addit : « Verae Ecclesiae. . . . . non sunt Cappellae seu Oratoria publica, quae in Nosocomiis, similibusque locis existunt. . . . , neque Cappellae Seminariorum, *nisi sint consecratae* . . . . » Atqui nos agimus de Oratoriis, seu Cappellis, quae consecratae sunt ; ergo praefatus auctor, neque ipse nostro sentiendi modo adversatur : quamvis, etsi contrarius esset, nihil officeret, quia sumus in novo iure constituto, quod ille compertum habere non poterat. Idem sentias de cl. Bouvry, aliisque pluribus, qui amplius attendendi non sunt (1).

---

(1) De festo Anniversarii Dedicationis cuiuscumque Ecclesiae vel Oratorii, sive publici, sive semipublici, consecrati celebrando, nulla moveri potest rationabilis quaestio. Sicut enim celebratio festi Titularis sequitur vel consecrationem vel solemnem benedictionem Oratorii ; ita celebratio Anniversarii Dedicationis sequitur illius consecrationem. Quemadmodum ergo, posita saltem benedictione solemni Oratorii, Titulus illius ius habet ut cultu liturgico quotannis recolatur ; ita, posita Oratorii consecratione, ipsum Oratorium ius habet ut cultu pariter liturgico quotannis recolatur, sicque honore habeatur, per celebrationem anniversariam consecrationis eius. Quod ceterum abunde constat ex Decreto in *Marianopolitana,* d. d. 29 Nov. 1878, n. **3471** (5754) : quod agens de Oratorio semipublico, apertissime docet : « Dummodo Oratorium fuerit reapse consecratum et non

6. Hinc patet, solemnes functiones in Oratoriis publicis non esse vetitas ; si enim integrum in iis, dummodo consecrata vel benedicta sint solemniter, officium praescribitur, a fortiori reliquae solemnes functiones in iisdem permissae dicendae sunt. Namque functio pro recolendo Titulari maximam constituit solemnitatem : ut si illa est praescripta, ab re vetitae reliquae dicerentur, utpote minus solemnes, saltem liturgice perpensae : ubi autem plus conceditur, minus non denegatum iure praesumitur, saltem in eodem genere. Quod si hoc verum est de Oratoriis publicis, idem quoque de semipublicis praedicandum, dubitari non debet, quando tamen conditio in iis comprobetur de consecratione, aut saltem de benedictione solemni, par enim est ratio. Facile inde inferes, in dictis Oratoriis, sive publicis, sive semipublicis, optime posse decantari Missas: quae indubie, generaliter loquendo, minus solemnes functiones sunt, quam illae quae constituuntur ex integro Titularis officio. Idem dicendum de aliis functionibus, quae consistunt in benedictione Candelarum, Cinerum, Palmarum atque Mulieris post partum, ex eadem semper ratione; dicta enim Oratoria ob consecrationem vel solemnem benedictionem aequiparantur veris Ecclesiis. Ad rem liceat evulgandum adhuc referre Decretum ; quod est in *Romana*, d. d. 21 Nov. 1893: « I. Sacra Rituum Congregatio statuit et declarat : Benedictiones Candelarum, Cinerum atque Palmarum esse ex obligatione faciendas in omnibus Ecclesiis collegialibus; in aliis autem posse fieri. II. Sacra eadem Congregatio decernit : Benedictionem mulieris post partum fieri debere a Parocho, si expetitus ipse fuerit : posse autem fieri a quocumque Sacerdote, si expetitus

---

simpliciter benedictum, celebrandum esse officium, tam Sancti Titularis, quam Dedicationis ».

ipse pariter fuerit, in quacumque Ecclesia vel Oratorio publico, certiore facto Superiore Ecclesiae ». Sed et hic nota iterum, benedictiones, de quibus in num. I, et ipsas in Oratorio publico, vel semipublico fieri posse, quando consecratum hoc fuerit vel solemniter benedictum, tunc enim, ut pluries diximus, ratione consecrationis vel solemnis benedictionis, uti Ecclesia habendum est (1).

7. Verum, quod de Oratoriis semipublicis consecratis vel solemniter benedictis dictum est, potestne extendi etiam ad Oratoria, semipublica quidem, sed nec consecrata nec solemniter benedicta? Quantum videmus, si Cappellas coemeteriorum excipias, in quibus praedictae functiones haberi non solent, quia, saltem de facto, pro Missis in levamen defunctorum lectas tantum agendis sunt constituta, affirmative reponimus. *a*) Non enim constat ex lege dictarum functionum in his Oratoriis vetitum. Aliunde, ex Decreto super Oratoriis semipublicis, *auctoritate Ordinarii sacrosanctum Missae sacrificium in his offerri potest, non solum, sed etiam omnes quicumque sint, qui eidem intersunt, praecepto audiendi sacrum satisfacere valent.* Haec certa sunt in praesenti, et discussioni non subiacent; qua ergo de causa in iisdem Sacrum fieri non posset solemnius, cum privata non sint, et praedictae functiones exerceri nequirent, quae ad bonum spirituale fidelium tantopere conferunt? *b*) Antedictae functiones non pertinere ad Parochos exclusive, neque per earum exercitium iura parochialia laedi, pluries declaratum est, et praesertim in una *Urbis*

(1) Benedictio Cinerum cum precibus, quae sunt in Missali, potest fieri etiam separatim a Missa, data rationabili causa; licet in Collegialibus Ecclesiis consueto ritu Cinerum benedictio nunquam omitti possit immediate ante Missam Conventualem. Ita Stella (*pag. 369, n. VII, 1*).

et Orbis, sub die 12 Ian. 1704, ad 5 : consequenter si in semipublicis Oratoriis fiant, nullius iura laeduntur. *c*) Apud S. R. Cong.nem quaesitum fuit : « An Confraternitates erectae in Oratoriis, tum publicis tum privatis (*pro quibus ultimis semipublica intelligenda iure credimus, cum Confraternitates in Oratoriis strictiori sensu privatis seu domesticis se coadunare difficillime concipiatur*), seiunctis ab Ecclesiis parochialibus, quoad dictas functiones ecclesiasticas, habeant . . . . dependentiam a Parocho ? » Et responsum est : « Negative (*Decr cit. n. 4.*) » Inter eas autem functiones, solemniores quoque comprehendi, uti Benedictiones Candelarum, Cinerum atque Palmarum, consequenter et solemnem Missam, abunde constat ex Dubio 5 sequenti, quod de iisdem explicita verba facit. Ergo dictas functiones fieri posse supponitur in semipublicis Oratoriis. *d)* Praxis Romana, quam Seminaria, et Collegia etiam laicalia, quamplura pacifice, auctoritate approbante, servant, idem demonstrant. Collegium Urbanum Pontificium de Propaganda Fide, Almum Collegium Capranicense, Scholae Apostolicae ad Clericos et Presbyteros bonis moribus et scientiis imbuendis institutae (1), Collegium laicum Pontificium a Ghislerio dictum, etc. etc., haec inquam, aliaque similia Instituta, Oratorio gaudent interno, generaliter pro relativa Communitate inserviens, ex quibus plura scimus nec consecrata nec solemniter benedicta, cum nihilominus in iis quandoque Missa solemnis fiat, aliaeque peragantur solemniores functiones.

8. Excepimus nihilominus a dictis functionibus coe-

(1) Altera a tribus circiter lustris pro Clericis, altera pro Presbyteris erecta studio et industria cl. viri Philippi Valentini, Presbyteri Cong.nis Missionis : quarum semipublica Oratoria E.mus Urbis Vicarius simplici benedictione donavit.

meteriorum Cappellas, in quibus, diximus, eae haberi non solent, quia fere semper pro Missis privatis de requie tantum sunt constitutae. Id generaliter proinde dictum intelligas pro solemnibus nonnullis functionibus, pro benedictionibus etc. eoque magis, quia has functiones in dictis Cappellis seu Oratoriis celebrare nemini in mentem subit. Verum, praeter Missas de requie, aut etiam de die, lectas, inquiri merito potest, utrum et Missae defunctorum solemnes, aut cum cantu saltem, in iisdem haberi queant, nec ipsa absolutione exclusa. Cui petitioni, sine haesitatione, affirmative reponimus, dummodo loci angustia eas ex natura sua non prohibeat. Nemo sane nescit, plures existere in coemeteriis Cappellas, uti Romae, Neapoli, Caietae, et alibi, quas oculis quoque nostris vidimus, quae ad instar fere sunt Ecclesiarum iisque pluribus etiam grandiores. Quis autem auderet asserere, in aliis posse, haud vero in istis, Missas solemnes agi? Qua enim de causa in aliis Oratoriis semipublicis dictae Missae licerent, in Oratoriis autem coemeteriorum, ad semipublica indubie pertinentibus, forent prohibitae? Arroges, fideles in his Oratoriis, quibusdam peculiariter diebus, frequentiores esse, quam in ipsis Ecclesiis. Nec praetereundum, alicubi iam invaluisse consuetudinem, ut in die obitus, aliisque diebus privilegiatis, maxime in Anniversariis, Missa in huiusmodi Oratoriis pro defuncto decantetur: quam consuetudinem per se indubie laudabilem nemo improbavit unquam. Sed et Missa de die, solemnis vel cantata, praecipue diebus impeditis pro funebri dicenda, qua de causa prohiberetur? Cum itaque lex de harum prohibitione Missarum sileat, Oratoria coemeteriorum declarata sint semipublica, fideles ad Missas audiendas frequentiores ad illa accedant, defuncti uberiorem suffragium accipiant, divinus cultus non minuatur, sed augeatur potius; profecto nulla extat ratio, ex qua prohibitae sint dicendae, fierique magna cum populi aedificatione non possint. Ceterum, etsi

allata momenta minus probarent, hoc saltem certum est, Episcopis Ordinariis inesse auctoritatem, iuxta Decretum super Oratoriis semipublicis, etiam in Oratoriis coemeteriorum permittendi ut sacrosanctum Missae sacrificium celebrari possit. At Missae sacrificium private fieri potest et solemniter ; sicut ergo potest in Oratoriis coemeteriorum, ut in aliis eiusdem generis, Missa ex auctoritate Ordinarii lecta fieri, ita, non distinguente lege, fieri et solemniter potest.

Super Ritibus ac Caeremoniis Defectus.

1. Quamdam ingressi Ecclesiam, simplicem Presbyterum vidimus Absolutionem celebrantem super tumulum in media Ecclesia. Dum autem cantores modulabantur cantum *Libera*, officium agens sedit ad scamnum cum Diacono, rediitque locum suum ad *Pater noster*. — At profecto probari non potest eiusmodi sessio, si Rituale consideres in suis Rubricis. Ait enim : « Sacerdos cum Diacono.... **sistit** se contra Crucem (*Tit. VI, cap. 3, n. 7*) ». De Subdiacono autem dicit : « se **sistit** ad caput defuncti cum Cruce (*Loc. cit.*) ». Idem alibi agendum praedicat, in Absolutione, absente corpore. Postea docet de *Libera* canendo ; sed de sessione altum silentium servat : quae proinde locum habere nequit. Consule insuper omnes auctores, et unum non reperies eiusmodi sessionem in casu permittentem. Consule et praxim Ecclesiarum omnium, in quibus, inquam observentur Rubricae, et seu Presbyterum facientem officium, seu sacros ministros videre erit in casu, non sedentes, sed stantes. Ergo sessio in casu probari nequit, quippe qui Rubricis aperte repugnat.

2. Saepe audivimus, diversisque in Ecclesiis Sacerdotes legentes Missam de requie, antiquam adhuc tenentes praxim, hoc est: in Missa quotidiana supprimentes secundam Orationem — Deus veniae largitor — aliamque illi substituentes, uti pro Patre vel Matre etc. Sinant lectores ut aliquantisper super hoc immoremur, utpote necessario, eosque simul deprecemur, ut, dato tempore, novum ius aliis Collegis suis participare velint. Missa de requie, aut privilegiata est, aut non: si privilegiata, unam tantum Orationem habere debet et non plures, sive in cantu fiat, sive etiam sit privata, quam ritus diei permittat. Missa privilegiata est de die obitus vel pro die obitus, seu quasi-obitus (in biduo ab obitu, vel depositione), de die III, VII, XXX, et anniversaria. Si vero Missa non sit privilegiata, sed quotidiana, plures, dispari numero, Orationes semper habere debet, sive cantata pariter sit, sive privata. Haec autem, aut est pro persona vel personis determinatis, aut pro defunctis in genere. Si primum, prima Oratio est specialis pro persona, in cuius suffragium Missa applicatur: secunda ad libitum: ultima, *Fidelium*. Si alterum, Orationes omnes, quae in Missali prostant, sunt dicendae, ex iisque omitti nulla potest. In utroque vero casu licet, in Missis tamen lectis tantum, post secundam alias addere, impari numero servato. Pro norma generali addimus, *Sequentiam* dicendam esse semper, tam in omnibus Missis cantatis, quam in omnibus aliis privilegiatis, etsi lectis: in reliquis, ad libitum Celebrantis.

3. Hoc vertente anno 1899, die 20 Septembris, quemdam in Urbe audivimus Sacerdotem, qui de S. Agapito Pont. et Conf. legebat Missam *Statuit*, seu quae primo loco in Missali ponitur pro Conf. Pontifice. Alteram autem Orationem, quae erat de vigilia S. Mathaei Ap., sumpsit e vigilia S. Laurentii Mart. videlicet *Adesto Domine*, verbis *Laurentii Martyris* mutatis in *Matthaei Apostoli*.

Si de tempore ageretur transacto, non possemus, quin peritiam in re liturgica, prudentiam et Celebrantis etiam attentionem laudaremus; quinimo etiam impraesenti eiusdem prudentiam diligentiamque commendamus. At cogimur animadvertere, ius esse mutatum, et quidem in Celebrantium commodum. Adeo ut amplius non oporteat se occupare de mutatione secundae Orationis Vigiliae, quia eadem esset cum prima de S. Agapito. Namque pro hoc Pontifice mutata est Missa, quae iuxta Decretum *Urbis eiusque Districtus*, d. d. 24 Iulii 1896, non est nunc *Statuit*, sed *Sacerdotes*. Consequenter, Oratio prima non est amplius *Da, quaesumus*, sed *Exaudi*. Ergo haec Missa nunc dicenda est, alia neglecta, et secunda Oratio de Vigilia S. Matthaei dicenda prouti iacet, cum ratio mutationis finem habuerit. Hoc autem eo magis notum lectoribus facimus, quia Editiones aliquae Missalis, certe antiquiores, sed quaedam etiam posteriores Decreto, assignant adhuc antiquam Missam *Statuit:* quod Celebrantibus fas est emendare, et Calendariorum ordinatoribus maxime suo loco notare, ut omnia secundum ordinem fiant. Iuvet quoque animadvertere, ob causam mutatae Missae, mutatas quoque fuisse in officio Lectiones III Nocturni, quae de II loco sunt, sicut Missa, nempe de Homilia super Evangelio *Vigilate*, ut de eadem taceamus Oratione, quae eadem esse debet ac in Missa, nempe *Exaudi*.

4. In Ecclesia B. vidimus Sacerdotem exponentem, pro Benedictione solemni, SS.mum Sacramentum in Ostensorio super throno, superpelliceo et stola indutum. Deinde more solito exposito Sacramento thus adolevit; et recitatis quibusdam precibus, ipsemet praecinuit *Tantum ergo*, cantavitque relativam Orationem. Denique, deposito Ostensorio, uti erat indutus, seu in cotta et stola, solo velo super iis adhibito, solemnem, impertitus est populo Benedictionem: quod est illicitum. Benedictio cum pyxide datur cum su-

perpelliceo et stola, veloque humerali ; sed Benedictio cum Ostensorio danda est cum cotta, stola, et pluviali, super quo velum. Audias ad rem Decretum in una *Ord. Min. Capuccinor. S. Francisci* d. d. 7 Dec. 1888 ad XII : « In processionibus et Benedictione cum SS. Sacramento in Ostensorio impertienda, **omnino requiritur** ut Celebrans pluviale et velum humerale induat, sicuti cautum est in una *Taurinen.* 22 Iunii 1874 ». Ratio autem satis gravis patet, quia Benedictio solemnis etiam in indumentis solemnitatem requirit.

5. Alium audivimus Sacerdotem dicentem Missam lectam votivam de Beata Maria (extra Sabbatum) et dicentem *Gloria*, sicut et alium legentem votivam de SS. Sacramento in feria V, officioque votivo respondentem, sine *Gloria*. Errores hi sunt, ad quos vitandos probe notandum est, Missas in genere votivas lectas *Gloria* nunquam admittere, si Missam Angelorum excipias et aliam de Beata M. in Sabbato, peculiari satisque nota de causa. At Missae votivae, quae votivis officiis a Leone Pp. XIII concessis respondent, *Gloria* semper ferunt, et dirigendae sunt iuxta speciales Rubricas, ante easdem Missas in Missali positas. Consilio proinde iuvamus, ut Sacerdotes, qui Missas votivas, seu illas seu istas, pro devotione dicere optant, prouti Rubricae potestatem faciunt, Rubricas relativas velint legere, seu circa *Gloria* dicendum vel omittendum, seu circa Orationes, ut propriae simul devotioni satisfaciant, et Ecclesiae legibus, sicque Deo serviant, ut Ipse exigit.

SOLUTIO QUAESTIONIS

pro mense Novembri 1899 propositae.

PROPOSITIO.

Missa de Requie cum cantu, bis vel ter infra hebdomadam indulta extra Octavas privilegiatas, dici ne potest infra Octavam Nativitatis Domini?

SOLUTIO.

Ante omnia, innegabile dicendum est, Missam de Requie, etiam cantatam, prohiberi *in se* infra Octavam Nativitatis Domini. Sufficiat in testimonium adducere decretum *Urbis et Orbis*, initio Missalis semper appositum, in quo, non obstantibus pluribus ex eo remotis per Apostolicam Auctoritatem, mediante Commissione Liturgica, legitur adhuc textualiter hodie: « Item prohibitum est easdem Missas (votivas vel pro defunctis) celebrare infra Octavam Nativitatis Domini », et addendo: « In Missis vero solemnibus pro re gravi infra eamdem Octavam celebrandis, dicenda est Praefatio iuxta rubricam generalem Tit. XII, n. 4 », sicut et voce praefixa « *Item* », declarante non aliter esse faciendum quam infra Octavam Corporis Christi immediate praecedentis (1), omne tollitur dubium, quia in anteriori decreto expresse vetatur Missa de Requie *sive privata*, *sive solemnis* infra Octavam Corporis Christi, excepta tantum Missa de Requie, praesente cadavere, aliave gravi de causa approbanda, non aliter etc. (2), et extra igitur controversiam est ista prima assertio.

Sed quo titulo prohibentur Missae de Requie infra Octa-

(1) S. R. C. 13 Sept. 1714, n. 2228 (3878).
(2) S. R. C. 28 Sept. 1675, n. 1549 (2753).

vam Nativitatis Domini ? An ratione Octavae privilegiatae, vel specialis interdictionis ?

Si attendatur ad decretum Vercellense (1), certe amplectenda est ultima hypothesis. Declarat enim, et declarando decernit prohibitionem harum Missarum votivarum et de Requie, non solum de privatis, sed de solemnibus intelligendam esse « *in festis duplicibus, octavis, ac diebus privilegiatis.* Quocirca, inquit, omnibus et singulis Civitatis et Dioecesis Sacerdotibus, cuiuscumque status, gradus, dignitatis, et conditionis existant, edicimus et inhibemus, ne de coetero Missam ullam votivam nec pro defunctis seu de Requiem, ut vocant, sive privatam sive solemnem, in festis duplicibus, infra Octavas Epiphaniae, Paschatis, Pentecostes, Corporis Christi, ac tota hebdomada maiori, feria IV Cinerum, Vigilia Pentecostes ac Nativitatis Domini celebrare ullo modo audeant seu praesumant, nisi unicam tantum praesente cadavere, aliave gravi de causa a nobis approbanda, non aliter etc ». Quum autem in nomenclatura dierum privilegiatorum non computantur dies infra Octavam Nativitatis Domini, iam extra prohibitionem remanent, teste adagio iuris: *quod non prohibetur, censetur licitum*, vel *contra eum qui legem dicere potuit apertius, est interpretatio facienda.* Ergo.

Ad eamdem conclusionem devenimus per sola principia Liturgiae ordinaria, quae sequuntur. Primo, communis illa dicitur Octava, quae admittit omne festum, *etiam semiduplex, sive occurrens, sive translatum.* Porro talis est Octava Nativitatis Domini. Ergo non est Octava privilegiata. Minor probatur ex Rubrica quidem expuncta, quia hodie S. Thomas Cantuariensis gaudet ritu duplici; sed eius valor non ideireo mutatus est ad argumentandum in casu, cum elevatio ritus sit prorsus accidentalis pro S. Thoma, et reliquerit Octavam in statu suo. Porro usque ad 24 Febr. 1896, cum Leo XIII ad ritum duplicem minorem evehere dignatus est S. Thomam, ille Sanctus antea ritu gaudebat semiduplici, et quotannis die 29 Dec. infra Octavam Nativitatis Domini celebratur. Imo, illa die, Rubrica specialis dicebat

(1) S. R. C. 28 Sept. 1675, n. 1549 (3253).

usque ad annum 1882: « Si festum S. Thomae venerit in Dominica, transfertur in II feriam... », sicut post 1882 usque ad 1896 ferebat : « si Festum S. Thomae impediatur a Dominica, celebratur eo anno feria II insequenti tanquam in sede propria...». Unde palam fit Octavam Nativitatis Domini fuisse semper habitam pro Octava communi, quae nullum respuit festum semiduplex, sive occurrens, sive translatum, usque ad novissima tempora. Si nunc res aliter se habeat, hoc non est quia magis hodie reputaretur privilegiata, sed nude et mere quia S. Thomas fruitur ritu duplici, et itaque Communis restat Octava.

Confer insuper praelaudatam Octavam cum illis, quae ex omnium confesso vere privilegiatae sunt, et statim illam videbis toto coelo differre. Octava Epiphaniae non admittit nisi duplicia I cl. (imo excepta die octava); Paschatis et Pentecostes Octava reiicit omne quodcumque festum; Octava denique Corporis Christi non patitur semiduplicia occurrentia, et nisi II et I cl. translata accipit. En verum privilegium, ubi vidimus hisce Octavis aliquid speciale concedi contra vel praeter ius commune, dum Octava Nativitatis semper celebrata est et nunc celebratur iuxta generalem occurrentiarum regulam, nisi excipias eius commemorationem, quae nunquam omittitur.

Dices fortasse tamen hanc commemorationem semper faciendam, ipso facto reddere eam privilegiatam. Minime gentium. Numquam omittitur commemoratio feriarum Adventus et Quadragesimae, et non itaque vocantur omnes privilegiatae. Haec appellatio reservatur feriis IV Cinerum et totius hebdomadae maioris, quae, non obstante eorum ritu simplici, excludunt omne festum celebrandum. Hoc pariter notavimus de Vigilia Epiphaniae. (1) quae semper commemoratur etiam in festo I cl. occurrente, et tamen non designatur inter privilegiatas Vigilias, quas enumerat decretum 28 Sept. 1675 (2), et conclusimus vere dici debere tantum Vigiliam maiorem.

Quae quum ita sint, indubium fit Missas de Requie infra

(1) Ephem. hui. anni, pag. 826, etc.
(2) N. 1549 (2753).

Octavam Nativitatis Domini non prohiberi ob aliquod privilegium huic Octavae inhaerens, sed solummodo propter peculiarem inhibitionem, quam imprimis retulimus.

Consequentia exinde facilis est et patens. Quod ex iure positivo illicitum est, potest ex indulto fieri, et quidem fit licitum, si limites concessionis non transgrederis. Porro in hypothesi, quaeritur an Missa de Requie cum cantu, bis vel ter infra hebdomadam indulta *extra Octavas privilegiatas*, dici potest vi huius indulti infra Octavam Nativitatis Domini. Undenam venire posset haesitatio? Clarum est indultarium huiuscemodi posse bis vel ter celebrare Missam pro defunctis cum cantu infra praefatam Octavam (si nihil aliud obstat, ut v. gr. foret applicatio Missae pro populo debita), quia tunc Octava Nativitatis non comprehenditur in diebus reservatis et ab indulto exclusis. *Maior* sane vocari potest, ut omnis feria Quadragesimae, sed non propterea est *privilegiata:* quod est proprium aliquarum feriarum, sicut et aliquarum Octavarum.

En aliunde decretum, quod rem dirimit auctoritative. Supponitur dioecesis, ubi in singulis ecclesiis parochialibus ter in qualibet hebdomada locum habere valent Missae de Requie cum cantu, exclusis semper duplicibus primae et secundae classis, festis de praecepto servandis, *et Feriis, Vigiliis et Octavis privilegiatis*. Quum autem ex Rubrica, diebus secunda, tertia, quarta, et quinta Ianuarii, Missae de Requie celebrari nequeant, supplicatum est: an virtute supradicti Indulti, supraenuntiatis diebus decantare ibi liceat Missas de Requie, ac praesertim Missas de diebus III, VII, XXX et anniversario? Quaenam fuit Congregationis responsio? *Affirmative* (1). Atqui Octava maior Nativitatis Christi non est privilegiata. Dato igitur quod indultum non excludit *nisi Ferias, Vigilias et Octavas privilegiatas*, oportet ex omni necessitate Missas de Requie non in casu prohiberi cantatas, licet aliter, sine indulto, non permitte-

(1) S. R. C. 9 Maii 1857, n. 3049, dub. 2 (5341).

rentur, quia gaudium Nativitatis allatum mundo minus quadrat cum tristitia Missarum pro defunctis.

A. Fourneret
ex Acad. Liturg. Romana,
Parochus loci vulgo dicti Lannes
(dioecesis Lingonensis).

ADNOTATIO.

Praeter exhibitam, alius cl. Athenaei nostri liturgici Academicus N. Bossi suam ad nos solutionem misit, in qua erudite plurimorum, ac melioris notae sententias refert auctorum, qui inter se non conveniunt. Alii enim Octavam Nativitatis Domini inter privilegiatas, alii inter non privilegiatas recensent, quamvis alias magis, alias minus privilegiatas dicant, uti eae revera dicendae sunt. At omnes facile concordare fatendum est, si dicamus praedictam Octavam lato esse quidem haud vero severiori sensu privilegiatam: quatenus videlicet, uti in evulgata solutione ostensum est, privilegium aliquod admittit, non omnia tamen, quibus Octavae aliae fruuntur, severiori sensu privilegiatae. Adeo ut, si Missae de requie in illa sint vetitae, exequiali excepta, id oriatur ex speciali vetito, haud ex natura eiusmodi Octavae, quatenus nempe, ut belle primus Academicus concludit, *gaudium Nativitatis allatum mundo minus quadrat cum tristitia Missarum pro defunctis.* Ergo, si indultum Missam cantatam de requie permittat infra hebdomadam, exclusis Octavis privilegiatis, inter has non comprehenditur Octava Nativitatis.

APPENDIX

E S. R. ET UNIVERSALI INQUISITIONE.

Super Decreto S. R. et U. Inquisitionis, quod in num. 9 vertentis anni 1899, pag. 599, retulimus, sequens I.ma prodiit provocata responsio eiusdem Sacri Tribunalis:

I.

Beatissimo Padre,

N. N. prostrato ai piedi della S. V. umilmente espone che per Decreto di Clemente VIII del 19 marzo 1623 i Novizi degli Ordini regolari non solo *possono* ma *devono* confessarsi col proprio Maestro, che è il Superiore del Noviziato. Inoltre con altro Decreto del 21 maggio 1593 il medesimo Pontefice stabilì che nelle Comunità Religiose i Superiori non devono confessare i propri sudditi, se non quando trattisi di peccati riservati, ovvero quando ne siano da essi liberamente richiesti.

Il sottoscritto perciò supplica che sia dichiarato se il Decreto del S. Officio del 5 luglio 1899, con cui vieta ai Superiori di udire le confessioni dei propri sudditi, abbia derogato o pur no ai cit. Decreti di Clemente VIII.

Feria IV. die 23 Augusti 1899.

In Congregatione Generali S. R. et U. Inquisitionis ab EE.mis ac RR.mis DD. Cardinalibus Generalibus Inquisitoribus habita, proposito suprascripto dubio, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, idem EE. RR. Patres respondendum mandarunt:

Per decretum S. Officii fer. IV d. d. 5 iulii 1899 nihil derogatum fuisse Constitutionibus Apostolicis quoad Ordines Religiosos.

Sequenti vero feria VI, die 25 eiusdem mensis et anni, in solita audientia e SS. D. N. Leon Div. Prov. Pp. Leone XIII R. P. D. Adesessori impertita, SS.mus D. N. resolutionem EE.morum ac RR.morum Patrum adprobavit.

I. Can MANCINI *S. R. et U. Inquisit. Notarius.*

II.

Huic Supremae Congregationi S. R. et U. Inquisitionis propositum fnit enodandum sequens dubium:

An liceat uti margarina per modum cibi aut condimenti illis diebus, quibus usus carnium aut adipis ex carne illicitus est, licito manente usu butyri?

Porro in Congregatione Generali ab E.mis ac R.mis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Generalibus Inquisitoribus habita, proposito suprascripto dubio, E.mi ac R.mi Patres respondendum mandarunt:

Affirmative, facto verbo cum SS.mo (1).

Sequenti vero feria V, die 7 eiusdem mensis et anni in solita audientia a SS.mo D. N. Leone Div. Prov. Pp. XIII R. P. D. Adsessori impertita, SS.mus D. N. resolutionem E.morum Patrum ratam habuit et confirmavit.

I. Can. MANCINI *S. R. et U. Inquisit. Notarius.*

III.

Beatissime Pater,

Episcopus N. N., ad pedes S. V. provolutus, exponit sequens dubium circa validitatem ordinationis presbyterorum ab Episcopo huius Dioeceseos, uno ex decessoribus suis, pluribus abhinc annis celebratae.

Videlicet Episcopus ordinans, postquam ambas manus singulis ordinandis imposuerat, ex involuntaria distractione, iam non extendit dexteram supra ordinandos universos (vel ad summum per momentum aliquatenus extendit, prout se vidisse unus ex ordinatis affirmavit, sed nunc certo non recordatur), at mox dextera sua ordinavit librum Pontificalem, et dum exhortationem *Oremus fratres* etc. recitabat, eumdem librum ambabus manibus tenuit: ita ut, quamvis brachia et manus haberet materialiter extensa, minime tamen haberet speciem viri super illos dexteram extendentis. Defectum illum animadvertére plures, nemo tamen de illo Episcopum monuit. Peracta autem ordinatione, utrum haec certo valeret, dubium a nonnullis fuit motum. Quapropter Episcopus orator humillime S. V. supplicat ut quid ipsi in casu sit praestandum indicare dignetur.

Feria IV, die 19 Iulii 1890.

In Congregatione Generali habita ab E.mis ac R.mis DD. Cardinalibus Generalibus inquisitoribus, proposito suprascripto dubio, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem E.mi PP. respondendum censuerunt:

Quum non constet de extensione manuum saltem per momentum, sacram ordinationem privatim repetendam esse sub conditione, etiam extra tempora; et consulendum SS.mo ut actus forsan invalide positos et praesertim Missarum defectum ex Ecclesiae Thesauro sanare et supplere dignetur, contrariis non obstantibus quibuscumque.

(1) Est butyrum artefactum, ex bovillo adipe et oleo compositum, quod puriore lactis parte obtinetur.

Insequenti vero feria VI, die 21 eiusdem mensis et anni, in solita audientia R. P. D. Adsessori S. O. impertita, facta de omnibus SS.mo D. N. Leoni Div. Prov. PP. XIII relatione, idem SS.mus D.nus responsionem E.morum Patrum in omnibus adprobavit, ac sanationem benigne concessit.

I. Can. MANCINI *S. R. ut Inquisit. Notarius.*

IV.

Beatissime Pater,

N. N. medicinae doctor, ad pedes S. V. provolutus, ad conscientiae suae tranquillitatem humiliter interrogat, utrum interesse possit disputationibus, quae a Societate Scientiarum Medicarum in urbe N. de suggestionibus hypnoticis in curationibus puerorum aegrotorum instituuntur. Agitur non tantum de curis factis, sed etiam de faciendis. Orator igitur, ne in periculum erroris incidat, docilis S. Sedis oraculum expectat.

Feria IV, die 26 Iulii 1899.

In Congregatione Generali habita ab E.mis ac RR. DD. Cardinalibus Generalibus Inquisitoribus, propositis suprascriptis precibus. praehabitoque RR.morum DD. Consultorum voto, iidem EE. RR. Patres respondendum mandarunt:

Quoad experimenta iam facta, permitti posse, modo absit periculum superstitionis et scandali; et insuper Orator paratus sit stare mandatis S. Sedis et partes theologi non agat.— Quoad nova experimenta, si agatur de factis quae certo naturae vires praetergrediantur. non licere; sin vero de hoc dubitetur, praemissa protestatione nullam partem habere velle in factis praeternaturalibus, modo absit periculum scandali.

V.

Beatissime Pater,

Die 27 Aprilis 1892 R.mus Archepiscopus Ultraiectensis sequens dubium S. C. S. Officii solvendum proposuit:

« Quandoquidem a 1 die mensis Maii 1892 omnia horo-
« logia viarum ferrearum per totam Neerlandiam in indican-
« dis horis regulam sument tempus medium loci Greenwich in
« Anglia, quod tempus tertiam fere horae partem retro distat
« a medio tempore in Neerlandia, diciturque *tempus zona-*
« *rium*, Gubernium civile praescripsit ut et ipsa horologia
« officiorum publicorum expediendis litteris nuntiisque telegra-
« phicis idem tempus medium loci Greenwich indicarent. Quia
« *insuper*, sive a magistratu civili, sive per usum, alia quo-
« que horologia pubblica tempori praefato *multis saltem in*
« *locis* conformabuntur, quaestio exsurget: Utrum possint cle-

« rici et fideles per totam Neerlandiam in ieiunio naturali, « caeterisque ecclesiasticis obligationibus observandis, obser- « vare tempus medium loci Greenwich, an vero sequi debeant « verum tempus iuxta meridianum proprii loci? »

Huic dubio E.mi ac R.mi Domini Cardinales Inquisitores Generales feria IV, die 9 Maii 1892 respondendum decreverunt: *Affirmative ad primam, negative ad secundam partem.*

Nunc vero aliqui iterum dubitant, contenduntque, clericos et fideles in Neerlandia pro ieiunio naturali aliisque ecclesiasticis praeceptis observandis uti non posse praedicto medio tempore Greenwinch, eo quod de facto alia horologia publica non multis in locis praefato tempori se conformarunt. Cum autem pro ieieunio in primis naturali servando res non levis sit momenti, dignetur Sanctitas Sua benigne sequens solvere dubium:

Utrum non obstante quod de facto non multis in locis alia horologia publica se conformarunt tempori medio Greenwich, clericis et fidelibus in Neerlandia in ieiunio naturali caeterisque ecclesiasticis obligationibus servandis licitum sit sequi tempus illud medium Greenwich, quod inde a 1.ª die mensis Maii 1892 per totam Neerlandiam in omnibus officiis publicis, tam viarum ferrearum, quam litterarum et telegrammatum expediendorum introductum fuit? Et Deus etc.

Feria IV, die 9 Augusti 1899.

In Congregatione Generali S. R. et U. Inquisitionis ab E.mis ac R.mis DD. Cardinalibus Generalibus Inquisitoribus habita relato supradicto dubio, prachabitoque RR. DD. Consultorum voto, E.mi ac R.mi Patres respondendum decreverunt:

Affirmative.

Sequenti vero feria VI, die 11 eiusdem mensis et anni, in solita audientia a SS.mo D. N. Leone Div. Prov. Pp. XIII R. P. D. Adsessori concessa, SS.mus D. N. resolutionem E.morum Patram adprobavit.

I. Can. MANCINI *S. R. et U. Inquisit. Not.*

IMPRIMATUR.
P. Fr. Albertus Lepidi O. P.
S. P. A. Magister.
IMPRIMATUR.
Ioseph Ceppetelli Archiepiscopus Myren. Vicesgerens.

Proprietas Literaria.

G.B. Agnolucci, gerente responsabile

Roma, Tip. F.lli Amoroso — Torretta Borghese 22-25.